

Johannes T. Christensen

I de første årbøger for Sorø amts historiske samfund findes nogle afhandlinger, skrevet af Lars Christensen, Slagelse. Denne forfatter havde tidligere været gårdejer i Vollerup, Gimlinge sogn, syd for Slagelse. Den ældste af hans sønner var J. V. Christensen, som udadtil var kendt som redaktør af Ringsted Folketidende og som medlem af landstinget. I Sorø amt var han desuden højt anset som lokalhistoriker. Han medvirkede til oprettelsen af „Historisk Samfund for Sorø Amt“

Johannes T. Christensen

og var i mange år en betydelig arbejdskraft i dets bestyrelse. Allerede 1934 døde han.

Den knap to år yngre broder, Johannes T. Christensen, blev født i Vollerup 6. november 1877. Han overtog fødegården 1914 og drev den til 1947, da han flyttede til Benløse ved Ringsted, hvor han døde den 14. august 1965.

Oprindeligt stod også hans hu til journalistikken. Pennen lystrede smidigt hans klare tanke, og han fik i ung alder betroede stillinger ved ansete blade, først i 4 år redaktionssekretær ved Vendsyssel Tidende, senere i 4½ år redaktionssekretær ved Frederiksborg Amts Avis. Et ophold på Askov udvidede Højskole havde sat ham i gang, men efter nogle års virksomhed ønskede han at studere sit fag i Amerika og samtidig der dygtiggøre sig i sprog. Under et 3-årigt ophold i USA studerede han engelsk sprog og litteratur, verdenshistorie og samfundslære og tog afsluttende eksamen ved en skole, som var beliggende i Michigan. I disse år havde han korrespondancevirksomhed til danske blade. I bøgerne „På fremmed kyst“ (1928) og „Virginia“ (1930) har han levendegjort stof fra sin Amerikafærd.

Johannes T. Christensen stod nu fint udrustet til at fortsætte sin journalistvirksomhed i Danmark, hvad han da også gjorde. Men 1914 ønskede faderen at afstå gården, og sønnen følte nu en stærk forpligtelse til at overtage den gamle slægtsgård, så den ikke skulle gå over på fremmede hænder. Naturligvis blev han en af den slags landmænd, som havde mange interesser uden for sit erhverv. I krigsårene forestod han ledelsen af store nationale møder i sit sogn, derefter ledede han i mange år sammen med sin hustru Marie¹ og datter Else modtagelse og fordeling i amtet af sydslesvigske ferieborn, og

J. Heltøft

fra 1940—58 var han medlem af bestyrelsen for Historisk Samfund.

I Frederiksborg amts årbøger havde han 1911 skrevet „En forsvunden landsby“, 1912 „Udskiftningen i Nordsjælland“ og 1928 i „Sorø amts årbog“ „De gamles forsørgelse i forrige århundrede“. Disse afhandlinger var bemærkelsesværdige, fordi de viste, at man her stod over for en forfatter, som ikke alene kunne fremdrage nyt stof, men også bearbejde det, så det blev tilgængeligt for alle.

Da man 1902 i Ribe amt oprettede det første historiske amtssamfund, havde man netop til formål gennem levende historieskrivning om lokalhistoriske emner at vække den historiske sans hos folk uden faglige forudsætninger. Den tidligere direktør i forsvarsministeriet, J. D. Stemann², har fortalt mig om et besøg, som højskoleforstander Ludvig Schrøder og højskolelærer Poul Bjerger, Askov, aflagde hos hans fader, amtmand Gustav Stemann i Ribe. De ønskede at få amtmanden til at stå i spidsen for en amtshistorisk sammenslutning. Resultatet af dette besøg blev „Historisk samfund for Ribe amt“, som derefter udgav årbøgerne „Fra Ribe amt“. I det ene amt efter det andet fulgte nu tilsvarende amtssammenslutninger.

Det lader sig imidlertid ikke nægte, at højskolefolkernes drøm om levende historieskrivning for lægfolk i disse årbøger ikke helt blev opfyldt. Opgaven er nemlig særdeles vanskelig, og kun få mestrer denne kunst. Johannes T. Christensen kunne den, og derfor kom hans artikler i en årrække til at præge Sorø amts årbøger. 1934 skrev han „To stiftelser i Gimlinge“, 1935 „Fra de gamle teglværker“, 1944 „Træk af Vollerupgårds historie“, 1950 „Gimlingetorp og Lystager“, 1952 „Mads i haven“, 1953 „Allindemagles udsettelse“, 1954, „To landsbyer ved Haraldsted sø“, 1956 „Sorø klostres

Johannes T. Christensen

ladegårde", 1958 „Folket og dets jord og 1964 „Åmosen fra istid til bondetid“.

Disse afhandlinger vil gennem mange år være en kilde til oplysning om forskelligartede forhold i amtet. Når vi disse år i redaktionsudvalget modtog et tungt brev i stort format fra Johannes T. Christensen, åndede vi lettet op, for så vidste vi, at årbogen for dette år var reddet. De er nemlig gode alle-sammen. For mig står dog „Folket og dets jord“ som et klas-sisk mønster for levendegørelse af lokalhistorie.

J. V. Christensen skrev om Ole Hansen, Bringstrup, bogen „Den første bonde i kongens råd“. Johannes T. Christensen var en fin repræsentant for sin stand i amtmandens råd for lokalhistorie i Sorø amt. Vi kom vist alle til at holde af den stilsfærdige mand med de venlige øjne.

Når en af de gamle foregangsmænd går bort, standser man ofte et øjeblik og tænker: „Ingen af den nye slægt kan fylde den plads ud!“ Nej, ikke på samme måde, men det mang-foldige liv kræver stadig nye former, og „immer sig igen forynger hver ædel slægt i syd og nord“. Lars Christensens sønnesøn, J. V. Christensens søn Folmer³, er med i ledelsen af samfundet, som ikke er mindre aktivt end tidligere, og hans sønnetatter, Johannes T. Christensens datter Thyra⁴, er kendt som journalist ved et førende københavnsk dagblad.

Johannes T. Christensens afhandlinger i Sorø amts årbøger vil i mange år være et levende minde om ham.

J. Heltoft.

NOTER:

1. Marie, f. Nielsen, viet 2/6 1911 til Johannes T. Christensen.
2. J. D. Stemann var ung student, da han overværede samtalen mellem hans fader, amtmand Gustav Stemann, Ludvig Schrøder og Poul Bjerger. Han mener, at Poul Bjerger var den egentlige initiativ-

J. Heltoft

tager til oprettelsen af det første amtssamfund. Dette er nok rigtigt. Bjerge var fra 1891 til 1900 redaktør og udgiver af »Aar bog for dansk kulturhistorie« og interesseret i »Samlinger til jysk historie og topografi«. Denne interesse delte han med Gustav Stemann, som i sin embedstid i Randers havde skrevet afhandlinger hertil. J. D. Stemann mener også, at Frede Bojsens arbejde med Møns historie havde været en inspiration for Askovfolkene til virkeliggørelsen af det første amtssamfund.

3. Folmer Christensen, amtsfuldmægtig i Sorø.
4. Thyra Christensen, journalist, først ved »Sorø Amtstidende«, derefter ved »Information«, »Ekstrabladet« og nu »Berlingske Tidende«.